

Paul Woxeng
Bergsnor

Emne Nr. 3
Brynet.

N.Tr.
Vikna.

Det vanlige Ord for Bryne i vor Bygd er Hein (ei Hein' flt. Heini.) Det er snakk om Knivhein, Jåhein, Barberhein, Mergelhein, Blåhein og Røhein etter Bruk, egenart etc.

Til Knivhein blir hovedsagelig brukt Naturstein, til Ljåhein begge Dele og av noe grovere sort. Her finnes av og til naturlig Brynestein i Bygda, men hovedsagelig må man få den annensteds fra. Hein-matriel fikk man byttet til seg eller kjøpt på Martnans-
plasse eller i Byene dels også hos Utliggerne eller Gjestgiverne på Landsbygda.

I vor Tid blir Verktøiet først slipa på en rund Slipestein og etterpå kvesst med den slags Hein, som passer for Amboet. Det blir gjort med Kniv, Øks, Høveltang og Jå og Sigd o.s.v. Barberkniver derimot blir hovedsagelig kvesst med Hein -etterpå stryking på Lærreim eller i Handloven.

Det er ukjent no i vor Tid her, at man kvesset Ljå og Sigd ved å tynne de ut med en Hammer eller, at Redskapet ble slipt på en Sten, som lå stille.

En liten rund Slipestein ble alltid ført med ~~xxx~~, når man var på Utengslått eller Øyslått, men på Heimgården hadde man alltid en fast Slipestein med Veivredskap stående ved et Uthus - Mastue eller lignende på Gården.

Det varierte meget, hvor meget man kunde bruke Ljåen under slått. Det berodde på Mannen som slog, hvorledes han hadde Ljåen lagt i Orvet - om den lå-åt- under eller-over. Det berodde også like meget på Terrenget, om det var Steinott, Hardbeitt og om det var god eller dårlig Slåttadaug. Likeså gjalt

6624

- gangstia ,mens man benyttet Sklinna bare foran og bak på Vogna, var det også brukelig å feste ~~hasset~~ med Lessarstaur og Reipinnretning.

Et Høylass varierer mellom 200 og 300 Kg.

Her kjennes ingen Særregler med det siste Lasset. Men der måtte ihverfall ikke ligge noe Høy igjen på Marken. Alt Høy ble omhyggelig samlet opp. Man raket tillike alle Kjørevoger, da intet måtte gå tilspilde, etter at Innhøstningen av Høyet eller Høyonnen ^{da} ~~var~~ forbi.

Der har aldrig været Skikk og bruk å benytte 2 Hester for Vogn eller Slea, når man kjørte inn Høy her i Bygda.

Høyet eller Gresset ble ved Felleslått delt ved Kjemma. De kjemmet det ved Håndrive og laga like store Kjemmer, og så skulde Eierne få velge seg hver sin Kjemme.

Felleshøyet ble kjørt Heim tørt, etter at det var delt på ^{Torhøi} ~~Felles~~ plassen. Det var ingen bestemt som ialmindelighet anga Tiden for Utslått, ~~De~~ og Bytting i almindelighet. Dette Arbeide ble gjernest utført, når de hadde gjort fra seg det viktigste på Heimjordene.

Men der går Ord fra enkelte Grønder, at der kunde opptre en mere eller mindre myndig Person, en liten Høvding eller Konge, som tok Råvaldet. Således fortelles det fra Vester-Vikna, hvorman har Ordet etter en viss Gårdmann, som het Hans - - fd. 1725. om at

"Han Gammel-Hans By'tta og han Gammel-Hans tok."

Det var ikke bare under felles Høyning, men også under felles Eggsankning (Eggleiting) og Bytting ^{av samme Produkt.}

Noen Vinterkjøring av Høy er og har været lite anvendt her i Bygda.

2.
det, noe som var en Hovedsak, at Ljåen var i godt Lag
som foran nevnt og at den var rett huka på Orvet og
ikke for hard eller blaut i Jarnet.

Hein av hårdt Tre er ikke kjent.

I Vikna var det før nesten overalt, at
man tok Ljåen ut av Orvet, når man skulde slipe. Dette er
i de senere år blitt anderledes. Man er gått mere over til
å slipe den uten å løse den fra Orvet. Man sparer ikke
bare Tid ved å legge Ljåen ti og itu Orvet, men også det
prakket, når man engang har fått den godt ilagt og festet,
som man da undgår ved å la den være i Orvet.

Når man sliper Ljå, holder man alltid
Eggen mot seg. Når man heina en Ljå med Langorv, setter
man øverste Ende av Orvet mot jorden til støtte og
holder i Bakkan på Jå'n med den ene Hånd og holder heina
med den annen. Heina bærer man hverannen Gang mot Egg-
siden på Ljåen. D. v. s. Man stikker fra Ljåbakken nedover
mot Eggen. Derimot Ljå med Støtorv^{it} blir heina på den
Måten, at man heina en Side om senn. eller på samme Måte
som under Sliping.

Koppen man bar Heina i kalte man
den Heinstokk
Heinstokk. Den var brukt i gamle Dage, da det var bare
Ljåslått. No er det ingen som bruker den, om den da
i det heletatt finns i Bygda. lenger undtagen som en
Raritet fra Gamletidens Driftsmåte.

Heinstokken ble festet på ~~venstre~~
Slåttekarens venstre ~~Belt~~ *side i beltet.*

Melet eller Avfallet, som fremkommer
under heining heter Heinsvort (ei.)

Kjenner ikke til om Heinsvorto
har været brukt som Lægemedel, men er ikke usansynlig.

Har heller ikke Kjennskap til, at
ei Hein ble bedre, om man la den i Mømmørtuvo eller på
annet Stolle, men en Ljå, som var hard i Egga kastet de på

14
Hustaket -Jordtak- for at den skulde bli linnere i
Eggen.

3.
Når man spytt på Heina, ble det
sagt "Tvi!".Hvorvidt der er noe Ordspråk igjen fra
den Tid Heina kunde snakke, har jeg ikke fått tak i.
Men en skulde nødig låne bort heina si, og det var slett
ikke heldig, at andre spyttet på den. Det hadde uheldige
Følger for Jåbittet.

Ljåheinene er alltid av en groper
Steinsort enn Knivheinene. Høveltengerne blir ofte
heina mot en liggende Heinstein.

At Heine blir stukket i Tjære
eller Sand før Heiningen er ikke kjent, derimot i Olje
særlig, når det gjelder å heine Barberknive.

Al slags Heini blir fuktet før
heiningen,